

Dobes jesih se napravi, če se vzame liter vode, liter vina ali pa jabolčnika in skupaj zmeša ter 90 g svežega kruha notri vrže in postavi na kak gorek kraj kacij osem dnij. Potem se precedi jesih skozi robec v kako posodo.

Kmetijstvo.

Črtice za sadjarje.

IX.

Nekatere sadne vrste se dado pomnožiti z nasi-panjem. Rastline, ki se pri korenini rade gosto razrašajo, se odrežejo prav pri tleh. Mladike, ki izrastejo iz korenine, se, ko dorastejo do 20 centimetrov, osujejo se s prstjo, tako da pridejo 10 do 15 centimetrov v zemljo. Čez štiri mesece se zopet osujejo, tako da pridejo 20 cm v zemljo. Mladike navadno že do jeseni naredo toliko korenin, da se lahko odločijo, od prvotne rastline, če pa ne, se pa puste še jedno leto.

To delo se lahko ponavlja slednje leto ali pa vsaj vsaki dve leti, kakor hitro poganjajo mladike. Čim močnejša je zemlja, tem hitreje mladike delajo korenine in tem hitreje rasto. Na ta način zamoreš pomnoževati smokve, kutne, češplje, ribez, bodeče grozdice in lesko.

Nekatere rastline se pomnožujejo s pripogibanjem. Prvotna rastlina se nekaj let močno prirezuje, da dobi obliko grma. Potem se pa mladike ali veje, ne da bi se odločile od prvotne rastline pripognejo in zakopljejo z zemljo. Okrog prvotne rastline se izkoplje okrogel jarek. Vejice ali mladike, ki se mislijo vkoreniniti, se lepo pripognejo v ta jarek, tako da se v jarku zvijejo v lok. Da pa hočejo ostati v tej legi, se pa na dnu jarka pritrdijo z lesenimi kavlji. Konci vejic se pa odrežejo 30 centimetrov nad zemljo. Potem se pa jarek lepo zasuje za rahlo prstjo. Pri tem glej, da konci vejic stoje, kolikor je moč navpično. Če je potrebno, priveži jih k majhnim količkom. Če se zasipljejo mladike, se to delo opravlja po leti, drugače pa jeseni, po zimi ali pa v zgodnji pomladi. Ko se rastline dovolj vkoreninijo, se kakor tudi pri prej omenjenem načinu pomnoževanja, iz zemlje izkopljejo, odločijo od prvotne rastline in drugam presade. Posebno trte se jako pogostem na ta način pomnožujejo. Pa tudi črne murbe, leska ribez, bodeče grozdice in smokve se lahko na opisani način pomnožujejo.

Nekaterniki pa imajo navado, da okrog prvotne rastline izkopljejo širok plitev jarek, katerega dolgost se določi po dolgosti najdaljših vej, katere se imajo pripogniti. Mladike oziroma veje se pripognejo v ta jarek in po vsej dolgosti pritrdijo k tlom z lesenimi kljukami. Tako se pusti tako dolgo, da očesa poženo po kacij 10 cm visoke mladike. Sedaj se pa pripognjene veje zasujejo kacij osem centimetrov globoko. To pomnoževanje se pri nekaterih rastlinah bolje obnese nego prejšnje.

Naposled je pa omeniti še pomnoževanja s cepljenjem. Tukaj ne mislim navadnega cepljenja. Če cepimo hruško

na hruško jablano na jablano, s tem nikakor nismo pomnožili sadnega drevja, temveč smo ga le požlahtnili. Drugače je pa, če cepimo hruško ali kutno na beli trn, češnjo na mahalep, marelico na trnuljo ali pa ribez na rumeno cvetoči ribez. Ta vrsta pomnoževanja sadnega drevja je pa tako redka, da za sadjarja nima skoro nobenega pomena. Težko se bode dobil kdo, ki bi drnulje ali beli trn presajal na vrte in ga cepil. Da se tako cepljenje ni bolje pomnožilo, temu je pač to krivo, ker se posebno dobro nikakor ne obnese. Sploh imajo vse druge vrste pomnoževanja rastlin izimši nekatere rastline manjši potem, od kar se v drevesnicah v večji množini vzgajajo iz semena sadne rastline.

Kmetijske raznoterosti.

Sajenje kumar. Kumarne pečke naj se dado poprej skaliti, predno se sade. Najbolje je, če se pečke poprej močijo jeden dan v dežnici ali mehki vodi, potem se pa denejo v volneno cunjo, katera se malo zmoči, in položi na kak gorek kraj. V par dneh pečke skale in se potem lahko takoj sade.

Pomeranče se dolgo ohranijo, če se zavijejo v mehek papir, potem pa denejo v zaboj. Ker se pa ne smejo druga druge dotikati, naj se vmes naloži sena. Zaboj naj se postavi v hladen suh kraj. Pomerančam škoduje sobna gorkota in pa dostop mrzlega zraka.

Klorovo apno se da mnogovrstno porabiti. Dobro varovalno sredstvo je pri živinskih kugah, zlasti boleznih na parkljih. Če ga natreseš na desko v hlevu in pustiš okno odprto, pobegnile bodo iz hleva vse muhe, ker jim je zopern duh tega apna. Živini ta duh ne škoduje. Ravno tako dober pomoček je proti mišim in podganam. Zelja se ne lotijo bolhe in gosenica, ako ga poškopiš z vode, v katero si djal klorovega apna. S klorovim apnom tudi preženeš gosenice iz sadnega drevja. Še celo metulji se ogibajo drevesa, ki se je poškopilo z vodo, v kateri je klorovo apno.

Poučni in zabavni del.

Stara Zagora.

(Konec.)

V tem stoletji se je v Stari Zagori začel pomnoževati bolgarski živelj in pridobivati vedno večji vpliv. Mesto je rastlo, če tudi razmere pod turško vlado za to niso bile ugodne. Po nekem ruskem poročilu je leta 1827. v Stari Zagori bilo 750 hiš. Deset let pozneje je Stara Zagora imela že nad 15.000 prebivalcev. Leta 1858. je v Stari Zagori bilo 1632 turških in 833 bolgarskih hiš. Mesto je že pod turško vlado slovelo zaradi svojih bolgarskih učilišč. Iz tega mesta je posebno pred osvobojenjem izšlo mnogo bolgarskih učiteljev in učiteljic, izmed katerih nekateri še dandanes delujejo ne le v Bolgariji, temveč tudi v bolgarskih delih evropske Turčije. Mej Bolgari in Turki je pa vladalo veliko nasprotje. Napredek Bolgarov bil je turškim veljakom vedno trn v peti.

Stari Zagorjanci so osvobojenje jako drago plačali. Pred rusko-turško vojno Turki v Stari Zagori niso tako neusmiljeno mesarili kakor drugod. Ponesrečen vstanek